

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту

Кафедра фінансових технологій і підприємництва

Пальоха Юрій Юрійович

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

**«УПРАВЛІННЯ ПРОБЛЕМНИМИ АКТИВАМИ БАНКІВСЬКОГО
СЕКТОРУ УКРАЇНИ»**

спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Студента Пальохи Юрія Юрійовича

групи БС м-01а

Подається на здобуття освітнього ступеня магістр

Кваліфікаційна робота магістра містить результати власних досліджень.
Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на
відповідне джерело _____ Пальоха Ю.Ю.

Керівник д.е.н., професор _____

Боронос В.Г.

Суми 2021

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту
Кафедра фінансових технологій і підприємництва

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри, д.е.н.,
проф.

_____ Л.Л. Гриценко
(підпис)

«__» _____ 20__ р.

ЗАВДАННЯ

до кваліфікаційної роботи магістра

Студента групи БС.м-01а Навчально-наукового інституту бізнесу, економіки та менеджменту

спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Пальохи Юрія Юрійовича

Тема роботи: «Управління проблемними активами банківського сектору України»

Затверджена наказом по СумДУ №0985- V1 від «06» грудня 2021 р.

Термін здачі студентом завершеної роботи «14» грудня 2021 р.

Вихідні дані до роботи: законодавчо-нормативні акти, що стосуються управління проблемними активами банківського сектору України, праці вітчизняних та закордонних науковців щодо особливостей управління проблемними активами банківського сектору України закордонна практика та вітчизняний досвід, офіційна звітність АТ КБ «Приватбанк».

Зміст основної частини роботи (перелік питань для розроблення):

розглянути сутність та специфіку проблемних активів в банку, охарактеризувати особливості управління проблемними активами банківського сектору України; здійснити порівняльну оцінку непрацюючих активів АТ КБ «Приватбанк» та банківської системи України; дослідити особливості управління проблемними активами в АТ КБ «Приватбанк»; визначити основні проблеми управління проблемними активами в банку, розробити методи покращення управління проблемними активами в АТ КБ «Приватбанк».

Дата видачі завдання: «25» жовтня 2021 р.

Керівник кваліфікаційної роботи: _____ В.Г.Боронос

Завдання прийнято до виконання «25» жовтня 2021р. _____ Ю.Ю. Пальоха

РЕФЕРАТ

кваліфікаційної магістерської роботи

на тему: «Управління проблемними активами банківського сектору України»

Пальохи Юрія Юрійовича

Актуальність цієї теми пов'язана з тим, що у сучасний час проблемні активи в банках стають популярним явищем. Це з пов'язано з популяризацією стратегії видачі кредитів населенню, юридичним особам. Успішне вирішення проблеми оптимізації співвідношення «прибутковість – ризик» під час здійснення кредитних операцій банку багато в чому визначається застосуванням ефективного кредитного механізму. Проте будь-яке кредитування пов'язане з певним ризиком, тим більше в умовах ринкової економіки, що розвивається. Коли на будь-якому етапі може виникнути ризик.

У зв'язку з економічною кризою на фоні поширення пандемії COVID-19 платоспроможність населення та юридичних організацій значно знизилась. Така тенденція супроводжується зростанням проблемних активів в банківських установах. Актуальність цього питання в найближчому майбутньому зростатиме і залишиться однією з найважливіших банківських тематик ще як мінімум протягом кількох років.

Метою кваліфікаційної магістерської роботи є дослідження сутності управління проблемними активами в банку та встановлення шляхів його удосконалення.

Предметом дослідження є управління проблемними активами в банку. Об'єктом дослідження є економічні відносини, що виникають в процесі управління проблемними активами в банку. У процесі дослідження були використані наступні методи:

- табличний метод, що вбачає у собі формування даних в таблиці, та формування зведених таблиць на основі вже існуючих;

- графічний метод – графічна інтерпретація досліджуваної проблеми та подання інформації рисунків, схем тощо;
- методи дедукції та індукції – висування методів стрес-тестування;
- контент-аналіз зарубіжних джерел масової інформації.

Інформаційною базою дослідження були законодавчі та нормативно-правові акти у галузі управління проблемними активами в банку, дані НБУ та первинні документи, звітність досліджуваного банку.

Науковим результатом є побудовані рекомендації управління проблемними активами в банку на основі розробки нової кредитної політики банку, котра дозволить застрахувати позику та зменшити при цьому жорсткість стягнення заборгованості з клієнта.

Встановлені результати кваліфікаційної магістерської роботи можуть бути застосовані в банківських установах з метою управління проблемними активами в банку.

Ключові слова: активи, банк, проблемні активи, непрацюючі активи, кредит, проблемні кредити, непрацюючі кредити, реструктуризація, пролонгація, частка непрацюючих кредитів, заборгованість, позика, позичальник.

Основний зміст кваліфікаційної роботи викладено на 54 сторінках у тому числі список використаних джерел з 47 найменування, який розміщено на 5 сторінках. Робота містить 3 таблиці, 11 рисунків, а також 2 додатки, які розміщені на 9 сторінках.

Рік захисту роботи – 2021 рік

ЗМІСТ

Вступ.....	6
1. Теоретичні засади управління проблемними активами банку	8
1.1 Сутність та специфіка проблемних активів банку	8
1.2 Особливості управління проблемними активами в банках	12
2. Практичні аспекти проведення стрес-тестування банківської установи	19
2.1 Порівняльна оцінка непрацюючих активів в АТ КБ «Приватбанк» та в банківській системі України	19
2.2 Дослідження особливостей управління проблемними активами в АТ КБ «Приватбанк»	24
3. Удосконалення управління проблемними активами в АТ КБ «Приватбанк»	29
3.1 Основні проблеми управління проблемними активами в банку	29
3.2 Методи покращення управління проблемними активами в АТ КБ «Приватбанк»	31
Висновки.....	37
Список використаних джерел.....	40
Додаток А Теоретичні засади управління проблемними активами банку.....	45
Додаток Б Оцінка фінансового стану АТ КБ «Приватбанк»	49

ВСТУП

У зв'язку з економічною кризою на фоні поширення пандемії COVID-19 платоспроможність населення та юридичних організацій значно знизилась. Така тенденція супроводжується зростанням проблемних активів в банківських установах. Актуальність даного питання в найближчому майбутньому набуватиме зростання і залишатиметься однією з найбільш важливих тем банківського сектору протягом наступних кількох років.

На жаль, досі не розроблено оптимальної послідовності дій, стосовно вирішення проблеми прострочення заборгованості перед банками, до сих пір не надано відповіді на питання щодо управління проблемними активами в банківському секторі. Кожний банк прямує своїм шляхом по роботі з проблемними активами самостійно керуючись його структурою практикою співпраці кожної з служб банку, розміром і особливістю кредитного портфеля, рівнем його «проблемності».

Рівень прострочення – один із головних показників якості кредитного портфеля та показник надійності кредитної структури. Величина простроченої заборгованості впливає на прибуток, рівень резервів та капітал. У цілому в банківській системі даний показник говорить про становище позичальників та рівень економічної стабільності загалом.

Метою кваліфікаційної магістерської роботи є дослідження сутності управління проблемними активами в банку та встановлення шляхів його удосконалення.

Відповідно до поставленої мети кваліфікаційної роботи були поставлені наступні завдання:

- розглянути сутність та специфіку проблемних активів в банку;
- охарактеризувати особливості управління проблемними активами в банку;

- здійснити порівняльну оцінку непрацюючих активів АТ КБ «Приватбанк» та банківської системи України;
- дослідити особливості управління проблемними активами в АТ КБ «Приватбанк»;
- визначити основні проблеми управління проблемними активами в банку,
- розробити методи покращення управління проблемними активами в АТ КБ «Приватбанк».

Предметом дослідження є управління проблемними активами в банку.

Об'єктом дослідження є економічні відносини, що виникають в процесі управління проблемними активами в банку. У процесі дослідження були використані наступні методи:

- табличний метод, що вбачає у собі формування даних в таблиці, та формування зведених таблиць на основі вже існуючих;
- графічний метод – графічна інтерпретація досліджуваної проблеми та подання інформації рисунків, схем тощо;
- методи дедукції та індукції – висування методів покращення управління проблемними активами в банку;
- контент-аналіз зарубіжних джерел масової інформації.

Інформаційною базою написання кваліфікаційної магістерської роботи є праці вітчизняних та зарубіжних вчених-економістів, підручники, навчальні посібники, періодичні видання, статистичні дані НБУ, щодо управління проблемними активами в банку.

1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ПРОБЛЕМНИМИ АКТИВАМИ БАНКУ

1.1 Сутність та специфіка проблемних активів банку

Активи банку є основою для формування банківського прибутку та нарощення капіталу. Адже саме кошти, надані клієнтам банку під відсоток формують в подальшому процентні доходи та, відповідно його прибуток, що, у свою чергу допомагає підвищувати капітал установи.

Залежно від класифікаційної ознаки виділяють найрізноманітніші види активів, наприклад, грошові, оборотні, інвестиційні, необоротні.

Особливою категорією активів функціонування комерційного банку є проблемні активи.

В даний час відсутня універсальне визначення самого терміну «проблемні активи», причому в законодавстві нашої держави та іншого світу не існує єдиного підходу до даного поняття. Базельський комітет з банківського нагляду надає таке визначення проблемного активу: «проблемний актив – це кредитний продукт, якому характерне порушення термінів виконання зобов'язань перед банком, за умови значного погіршення фінансового становища боржника або втрачання забезпечення»[20].

До проблемних активів включаються:

- проблемні кредити, видані клієнтам;
- проблемні міжбанківські кредити;
- боргові цінні папери, які були прострочені;
- інші проблемні активи.

Таким чином, можна говорити про те, що «проблемні активи» та «проблемні кредити» як поняття, зазвичай між собою не розрізняються.

Деякими фахівцями, наприклад, С.Єрмаковим [10], виділяються дві підкатегорії проблемних активів у кредитних організаціях, а саме: власні проблемні активи та проблемні активи клієнтів – позичальників та вкладників.

Однак, з урахуванням того, що обсяги власних коштів банків завжди не дуже великі, у ході вивчення особлива увага акцентується на залучених та позикових проблемних активи.

Майже всі активи умовно можна поділити на проблемні та неproblemні. До неproblemних активам визначають кошти та інші активи (наприклад, високоліквідні цінні папери), кошти у касі. Інші активи більшою чи меншою мірою відносяться до проблемних. Активи стають проблемними, коли спостерігається порушення умов кредитного договору, тобто погашення заборгованості відбувається не вчасно та не в достатньому розмірі.

Важливо зауважити, що існують різні підходи до встановлення сутності поняття проблемні активи. У міжнародній практиці виокремлюється три основні підходи стосовно трактування поняття проблемних активів банку (табл.1.1).

Таблиця 1.1 - Основні підходи стосовно трактування поняття проблемних активів банку [35-43].

Підхід	Сутність підходу
Бухгалтерський підхід (impaired/non-impaired)	актив є знеціненим, коли є об'єктивні свідчення появи втрат (зокрема, значні фінансові труднощі боржника, порушення умов контракту, можливість банкрутства, надання позичальнику поступок, які в нормальних умовах були би неможливими, ін.); – знецінення визначається із урахуванням наявності застави.
Пруденційний підхід (defaulted asset/loan)	– використовується в т.ч. під час розрахунку розміру регулятивного капіталу, кредитного ризику, ін. Дефолт визнається за боржником у разі: – прострочення > 90 днів; – низька ймовірність виконання зобов'язань у повному обсязі без реалізації забезпечення.
Підхід статистичної звітності для уніфікації між юрисдикціями та отримання порівнюваних міжнародних даних. Непрацюючі активи (NPE/ NPL)	заборгованість, за якою настав дефолт (defaulted); – вся інша заборгованість, яка не знецінена або за якою не настав дефолт, але: – є матеріальною з простроченням > 90 днів; – є ознаки низької ймовірності виконання зобов'язань у повному обсязі без реалізації забезпечення незалежно від кількості днів прострочення.

На наш погляд, загалом проблемні активи кредитних організацій, особливо банків, не обмежуються заборгованістю за кредитами, але проблемна заборгованість (заборгованість по кредитах) є ключовою. Зараз також під проблемними активами часто мають на увазі і банківські застави за кредитами, за якими вже мав місце дефолт або він відбудеться найближчим часом.

Однак, перелічені підходи до визначення проблемних активів не відображають значною мірою безпосередньо сутність проблемних активів, оскільки, як правило, включають лише частину всіх складових.

На нашу думку, найповнішим визначенням, до складу якого входять усі типи проблемних активів, є наступне: проблемні активи - це активи, що мають певну комерційну цінність, але пов'язані з неефективним управлінням наданням позики, а також пов'язані з конфліктом інтересів, котрі можуть призвести до втрат або збитків.

Таким чином, як показано на рисунку 1.1, проблемні активи банків - неоднозначне поняття, що зазвичай виникає в результаті багатofакторного процесу.

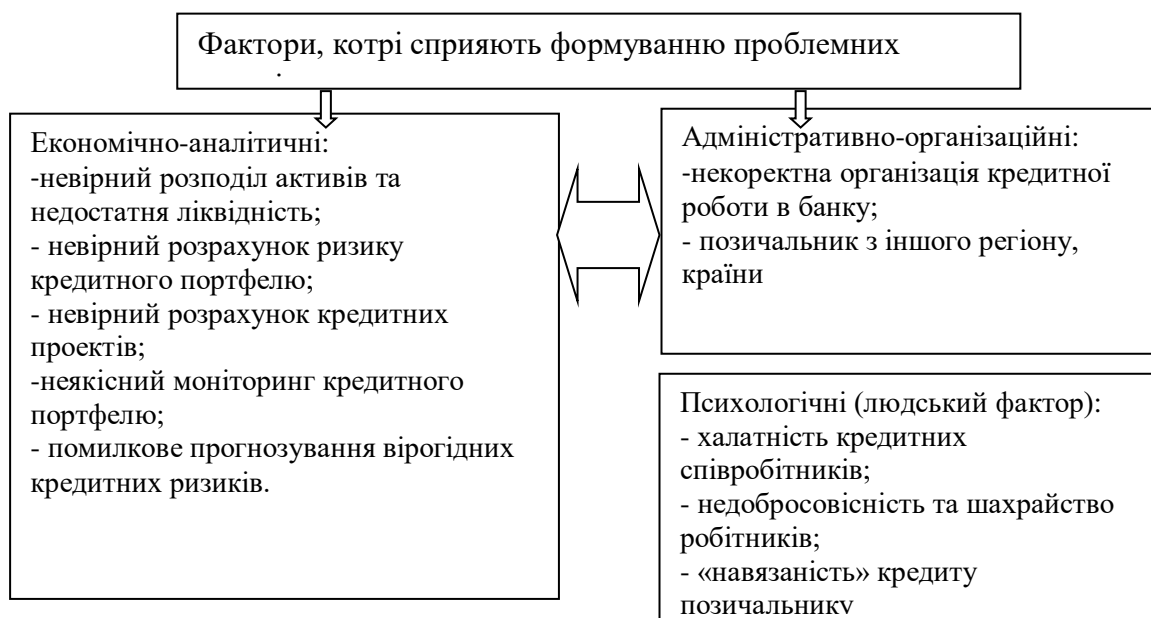

Рисунок 1.1 - Фактори, що сприяють появі проблемних активів [побудовано автором на основі 1,6,14].

Основними сигналами, що говорять про виникнення труднощів, які можуть призвести до проблем із погашенням кредитної заборгованості, є:

- позичальник не сплачує відсотки, не повертає основну суму боргу або її частини;
- негативно змінилася вартість забезпечення кредиту;
- на рахунок позичальника відбуваються надходження в розмірі нижче передбачених;
- присутні показники фінансового становища та результатів діяльності позичальника, які сигналізують про неблагополуччя.

Існує кілька причин, котрі ведуть до виникнення проблемних активів. Головна причина полягає у безпосередній природі банківського бізнесу, оскільки цей бізнес безпосередньо пов'язаний з управлінням ризиками. Банк збирає чи акумулює ризики своїх клієнтів (як вкладників, так і позичальників), що, як наслідок, призводить до зростання сукупного банківського ризику при негативному розвитку ситуації на ринку. У той же час ризики переносяться банком на своїх клієнтів (на всіх, навіть на тих, яких спочатку ризик не торкався).

Розуміння природи проблемних активів, причин їх виникнення дозволяють стверджувати, що робота з проблемними активами особливо актуальна для банків. Наявність проблемних активів може спричинити банківську кризу.

У разі наявності проблемних активів відбувається погіршення кредитного портфеля, а це може стати вирішальним фактором, який спричинить припинення діяльності кредитної організації.

В результаті відкликання ліцензії починається процедура ліквідації цієї кредитної організації. Вкладникам-фізичним особам виплати здійснюють із затримкою, а також вони несуть втрати, якщо розмір їхнього вкладу перевищує мінімальний поріг відшкодування коштів. Коли банкрутство кредитних організацій масове, то є певний ризик, що сумарний обсяг фонду страхування

вкладів буде меншим за необхідне для покриття необхідної величини відшкодування.

Для того, щоб мінімізувати цей ризик, особливо в кризовий період, необхідно на максимально ранніх стадіях виявляти проблемні активи та найбільш оперативно їх трансформувати на активи хорошої якості.

Проблемні активи відрізняються від інших видів активів тим, що їх відновлення є досить складним процесом, а в деяких випадках і зовсім неможливим.

Кредитні організації шукають спосіб ефективно врегулювати «погані» борги, на той час як позичальники зі свого боку шукають варіанти зменшення обсягів виконання своїх зобов'язань або можливість їх уникнення.

В даний час, в період загострення поширення пандемії COVID-19 та розгортання на фоні неї економічної кризи, найважливішим для Українських комерційних банків є зниження обсягів проблемної позикової заборгованості. Про те, що ця проблема надзвичайно гостра говорить те, що, незважаючи на великі зусилля, що проводяться банками, величина проблемної заборгованості залишається на досить високому рівні. Саме тут постає питання в методиці оцінки та управління проблемними активами в банку.

1.2 Особливості управління проблемними активами в банках

Основна мета управління проблемними активами в банку є зменшення їх обсягів в загальній кількості активів. Загалом процес управління включає в себе оцінку, контроль та регулювання. Досить вагому роль в аспекті управління проблемними активами в банку відіграє саме оцінка. Адже саме за допомогою проведення оцінки можна визначити які саме активи мають проблемний характер.

На сьогодні управління проблемними активами в банках країни проводиться відповідно до Постанови №97 від 18.07.2019 року «Про затвердження Положення про організацію процесу управління проблемними активами в банках України»[26].

Так, за організацію процесу управління проблемними активами в банку має відповідати саме Рада банку. Вона створює й затверджує основні положення діяльності підрозділу по роботі з непрацюючими активами. Правління банку при цьому відповідає за створення підрозділу по роботі з непрацюючими активами та за розробку й затвердження їх діяльності. Найбільш суттєву роль в управлінні проблемними активами відіграє саме підрозділ по роботі з непрацюючими активами. Адже його основними функціями є наступні[26]:

- проводить оцінку боржників, котрі утворюють проблемні активи, з ціллю визначення та запровадження заходів урегулювання їх заборгованості;
- провидить розробку та вносить до затвердження умов реструктуризації заборгованості позичальників;
- провидить розробку та вносить до затвердження правлінню банку стандартизовані заходи відносно урегулювання заборгованості;
- проводить контроль за виконанням позичальником умов виконання уже поліпшених умов кредитних зобов'язань в аспекті урегулювання заборгованості;
- бере участь в управлінні активами на усіх етапах регулювання, та інш.

В аспекті управління проблемними активами досить важливо розуміти те, що існують певні етапи роботи з такими активами. Адже кожний проблемний актив, як згадувалося раніше, виникає за рахунок дії тих чи інших чинників. Настання заборгованості перед банком та дії позичальника (чи його бездіяльність) з досвідом банківської справи сформували етапи роботи з проблемними активами. Зрозуміло, що якби банківські установи відразу при настанні фактів порушення умов повернення заборгованості зверталися б до суду, то попит на банківські послуги був би відсутнім та банківський бізнес не

був би такий рентабельний. Саме тому позикодавець повинен побудувати певні етапи роботи з проблемними активами. Відповідно до цього вітчизняне законодавство виділяє наступні етапи роботи з проблемними активами (рис.1.2.).

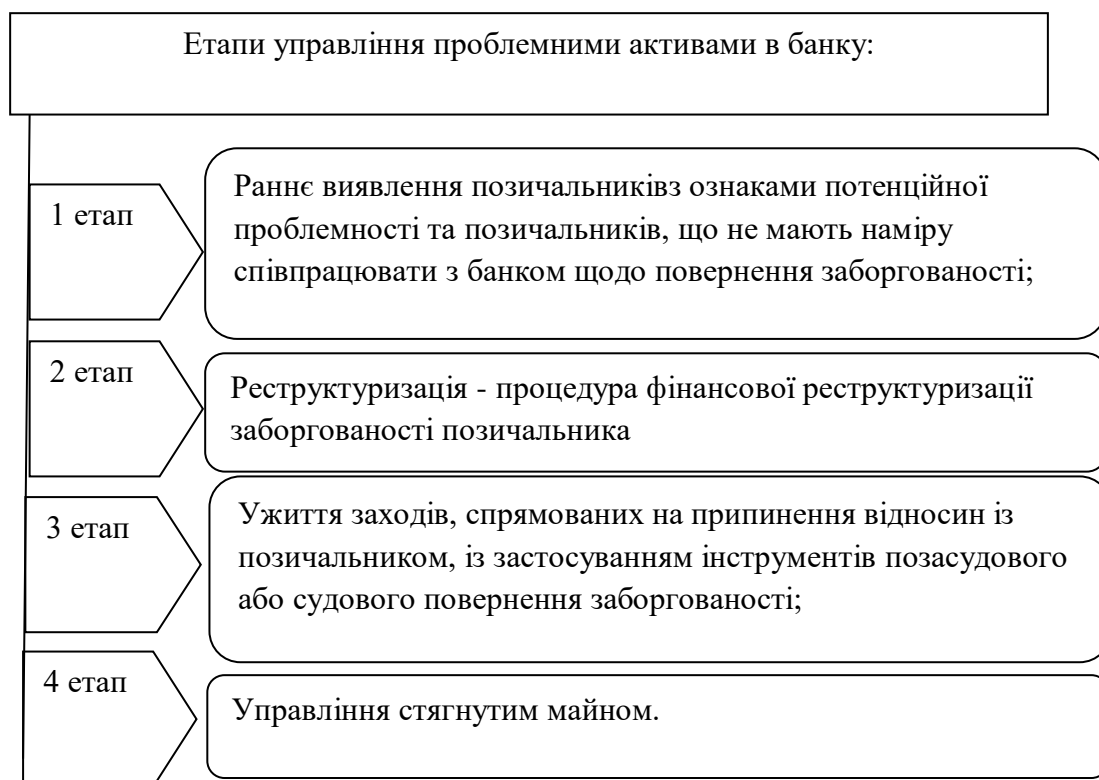

Рисунок 1.2 - Етапи управління проблемними активами в банку
[розроблено автором на основі 26]

Важливо зауважити, що проблемними активами вважаються ті, які знаходяться на першому етапі роботи банку з непрацюючими активами. Згідно законодавства банк має проводити роботу з тими позичальниками, котрі понад 90 днів не виконують власні зобов'язання перед установою. Для юридичних осіб проводиться оцінка їх життєздатності (додаток А, таблиця А.1).

На першому етапі у першу чергу банк повинен ознайомити позичальника з можливими негативними наслідками його відмови від виконання позикових зобов'язань. На даному етапі важливо встановити істину причину погіршення повернення позики позичальником та визначити можливі шляхи безпроблемного погашення заборгованості клієнтом.

Наступний етап має назву реструктуризація. Коли умови кредитного договору порушуються понад 180 днів, тоді банк може запропонувати клієнтові зміну графіку та обсяг виплат без подальшого нарахування відсотків. При використанні реструктуризації, так як банк втрачає очікуваний подальший дохід за даним активом, він має розглянути індивідуально кожного позичальника, його кредитну історію та фінансові можливості й прийняти відповідне рішення. З практики, клієнти котрі не мають офіційного доходу та мають вагому кількість прострочених боргів в інших кредитних установах або ті, котрі взагалі відмовляються сплачувати не підлягають до реструктуризації. У такому випадку банк переходить до наступного етапу управління проблемними активами[26].

Під час третього етапу банк залучає усі можливі судові чи позасудові методи стягнення заборгованості з клієнта. Раніше здебільшого банки йшли до суду та в законодавчому порядку згідно договору стягували заборгованість з клієнта. На сьогодні досить актуальним є позасудовий метод стягнення заборгованості – накладання напису приватного нотаріуса. Тобто, банк звертається до приватного нотаріуса за послугою визнання заборгованості за клієнтом на основі договору та платіжних документів. У свою чергу, нотаріус фіксує суму боргу та створює документ – нотаріальний напис, де зазначається сума боргу разом з нарахованими відсотками (без урахування штрафів та пені). Такий напис передається до приватного виконавця, котрий, у свою чергу, діє в установленому законом порядку – накладає арешт на майно та стягує заборгованість із офіційних доходів позичальника. Така процедура для банку є швидшою та менш витратною чим вирішення питань стягнення заборгованості у судовому порядку.

Четвертий етап застосовується у разі стягнення з позичальника боргу у вигляді певного майна. Тут головне завдання банку полягає в ефективному управлінні стягнутим майном та організації його продажі.

Розглянувши особливості законодавства, звернімося до теоретичних практики. У вітчизняній практиці управління портфелем проблемних активів

здебільшого проводиться на мікрорівні. У межах управління портфелем проблемних активів на мікрорівні можна назвати такі методи управління проблемними активами комерційного банку:

- створення окремої структурної одиниці в організаційній структурі банку, що займається управлінням портфелем проблемних кредитів. У межах цього методу мається на увазі врегулювання проблемної заборгованості за рахунок штатних одиниць банку. Це найпоширеніший метод, тому що він дозволяє забезпечити можливість повного повернення заборгованості банку за відсутності додаткових витрат. Однак при даному врегулюванні банк буде змушений формувати резерв на можливі втрати за позичковою заборгованістю, що призведе до негативного фінансового результату. Більш того, для успішнішого врегулювання необхідно залучати до співробітників осіб зі спеціальною кваліфікацією. Основні інструменти врегулювання цього методу: кредитні та судові;

- передання проблемного кредиту третім особам. Залежно від типу особи, що залучається, можна виділити різні методи. Продаж боргу дочірньої організації за неринковою ціною дозволяє зберегти фінансовий результат від врегулювання проблемного активу у межах консолідованої фінансової звітності.

Розглянемо фактори кредитного аналізу позичальника рисунку 1.3.

Рисунок 1.2 - Фактори кредитного аналізу позичальника [4,24,31].

Ефективність методу продажу боргу по договору може незначною мірою відрізнятися від самостійного врегулювання проблемного активу, оскільки фактичне врегулювання відбуватиметься під контролем банку. Продаж боргу третій особі за договором. Продаж боргу за договором дозволяє отримати заздалегідь обумовлену суму коштів у заздалегідь обумовлені терміни, у результаті якого від банку переходять усі права вимоги третій особі щодо заборгованості боржника.

Продаж боргу колекторському агентству передбачає стягнення боргу колекторським агентством, внаслідок чого воно отримує агентську винагороду, або продаж йому боргу. У другому випадку колекторське агентство отримує прибуток за рахунок різниці між вартістю купівлі боргу та обсягом коштів, що надійшли від урегулювання проблемного активу [28]. Мінусом даного варіанту є той факт, що колекторські агенції вважають за краще купувати портфелі проблемних кредитів, за досить низькими цінами.

Можна виділити три основних методи врегулювання проблемних кредитів на макрорівні.

При рекапіталізації банків держава викупує привілейовані акції банків, або відбувається обмін акцій банку на державні облигації, в результаті у банків формуються додаткові фінансові ресурси, що є додатковим джерелом ліквідності.

Надання муніципальних та державних гарантій при реструктуризації заборгованості окремих підприємств застосовується для стратегічно-важливих підприємств.

Досить важливим в управлінні проблемними активами є оцінка ризиковості кредитного портфелю. Для точної оцінки впливу кредитного ризику на прибутковість кредитного портфеля можна застосувати систему коефіцієнтів таблиця 1.2.[32].

Таблиця 1.2 – Коефіцієнти визначення ризиковості кредитного портфелю в аспекті управління проблемними активами.

Показник	Формула розрахунку	Пояснення
Чиста процентна маржа	$ЧПМ = (Дп - Вп - Вк) / КВ$	Дп - процентні доходи; Вп - процентні витрати; Вк - втрати за кредитами; КВ - кредитні вкладення.
Питома вага прострочених кредитів	$ПВПК = ВК / КВ * 100\%$	ПК - прострочені позички; КВ - кредитні вкладення.
Коефіцієнт захищеності від кредитного ризику	$КЗКР = Рез / КВ$	Рез - резерви; КВ - кредитні вкладення.
Темпи зростання кредитних вкладень	$ТзКВ = КВ1 / КВ0$	КВ1 - сума виданих кредитів за поточний період; КВ0 - сума виданих кредитів за попередній період.
Коефіцієнт втраченої вигоди за кредитами	$КВВК = Пн / По$	Пн - недоотримані проценти; По - отримані відсотки

Показник чистої процентної маржі надає можливість провести оцінку результативності системи управління кредитним ризиком у банку в цілому. Він враховує як втрати внаслідок кредитного ризику, і доходи, отримані внаслідок прийняття кредитного ризику банком [36].

Підсумовуючи вище зазначене, слід відмітити, що визначення методу управління проблемними активами залежить від багатьох факторів. Для максимізації фінансового результату, що отримується від врегулювання проблемних кредитів, доцільно використовувати конкретний підхід для кожного випадку, або для консолідованої групи проблемних активів, однорідних за розміром та суб'єктом кредитування.

2. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ПРОВЕДЕННЯ СТРЕС-ТЕСТУВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ УСТАНОВИ

2.1 Порівняльна оцінка непрацюючих активів в АТ КБ «Приватбанк» та в банківській системі України

В останні роки розростання проблемних активів є однією з головних проблем як АТ КБ «Приватбанк», так і банківської системи України в цілому.

АТ КБ «Приватбанк» є одним з найбільш суттєвих установ на банківському ринку країни. Суттєву увагу до себе привернув даний банк у 2016 році, коли відбулося його непередбачуване банкрутство та націоналізація.

Зростання проблемної заборгованості перед банками є зараз одним із найбільш обговорюваних у банківському співтоваристві питань. Актуальність цього питання в найближчому майбутньому зростатиме і залишиться однією з найважливіших банківських тематик ще як мінімум протягом кількох років.

Розглянемо особливості формування непрацюючих активів в банківській системі України та АТ КБ «Приватбанк».

Таблиця 2.1 – Динаміка формування непрацюючих активів в банківській системі України та АТ КБ «Приватбанк» [5].

Показники	станом на:				
	01.01.2017	01.01.2018	01.02.2019	01.01.2020	01.01.2021
Кредити надані корпоративному сектору:	893 900	959 801	947 867	962 089	996 473
- непрацюючі кредити	500 163	535 870	537 823	514 640	517 610
- частка непрацюючих кредитів, %	56,13	55,93	56,71	55,90	55,34
Кредити надані фізичним особам (разом із фізичними особами – підприємцями):	174 468	202 272	204 174	203 687	207 374
- непрацюючі кредити	93 363	93 096	92 970	90 937	92 481
- частка непрацюючих кредитів, %	53,42	46,14	45,46	44,66	44,16
Міжбанківські кредити, депозити:	22 256	28 989	37 577	33 979	35 158
- непрацюючі кредити	1 372	1 073	1 084	1 082	1 085
- частка непрацюючих кредитів, %	6,26	3,76	2,85	3,15	3,05
Кредити надані органам державної влади місцевого самоврядування:	1 529	2 887	2 762	2 739	2 776

Продовження таблиці 2.1

- частка непрацюючих кредитів, %	0,66	29,23	29,05	29,17	28,87
Усі кредити:	1 090 915	1 193 555	1 189 233	1 162 460	1 181 707
непрацюючі кредити	594 999	630 767	632 597	607 257	610 657
- частка непрацюючих кредитів, %	54,55	52,95	53,14	52,25	51,58
у т. ч. банки з державною часткою, з них:	71,13	67,94	67,66	65,66	65,24
ПАТ «КБ «ПриватБанк»	87,64	83,36	83,11	82,69	82,37
з державною часткою, крім ПАТ «КБ «ПриватБанк»	55,65	54,97	54,56	50,98	50,54
іноземних банківських груп	41,11	38,60	39,84	39,67	39,15
з приватним капіталом	24,04	23,01	23,33	23,19	21,76
неплатоспроможні	43,12	52,03	52,72	51,82	53,14

З таблиці 2.1 бачимо, що вперше за останні роки у 2019 році знизилась нижче рівня 50% і станом на 1 січня 2020 року склала 49,3%. За даними Національного банку України, питома вага непрацюючих кредитів у банківській системі протягом 2020 року зменшувалась за всіма групами банків.

Національний банк України зазначає, що непрацюючі активи, котрі є визнаними банками, покриваються резервами близько на 98%, що є досить позитивною тенденцією. Це говорить про те, що дія непрацюючих активів в банківських установах на капітал та їх прибуток є майже відсутньою.

З таблиці видно, громадяни сформували на 42% проблемних активів у банку, тобто взяли кредити та не погашають, де загальна сума склала 42,63% на загальну суму 87,62 млрд гривень. Взагалі понад 520 мільярдів гривень кредитів, видано позичальникам, котрі не виконують свої зобов'язання, що складає приблизно 57% кредитного портфелю банків країни.

Як зазначає Національний банк України, така висока частка непрацюючих активів спричинена кредитною експансією минулих років, адже раніше система оцінки кредитоспроможності позичальника була недосконалою. Саме тому, під час настання кризи у зв'язку з поширенням пандемії COVID-19, багато позичальників втратили платоспроможність. Національний банк рекомендує банківським установам непрацюючі кредити реструктурувати, продати чи списати.

За останніми результатами оцінки проблемних активів в банках, Національний банк опублікував дані стосовно частки непрацюючих кредитів в кредитному портфелі топ-25 банків. Провівши аналіз, ми виокремили шість банківських установ, котрі мають високий обсяг кредитного портфелю та досить високу частку непрацюючих кредитів в ньому(рис.2.1).

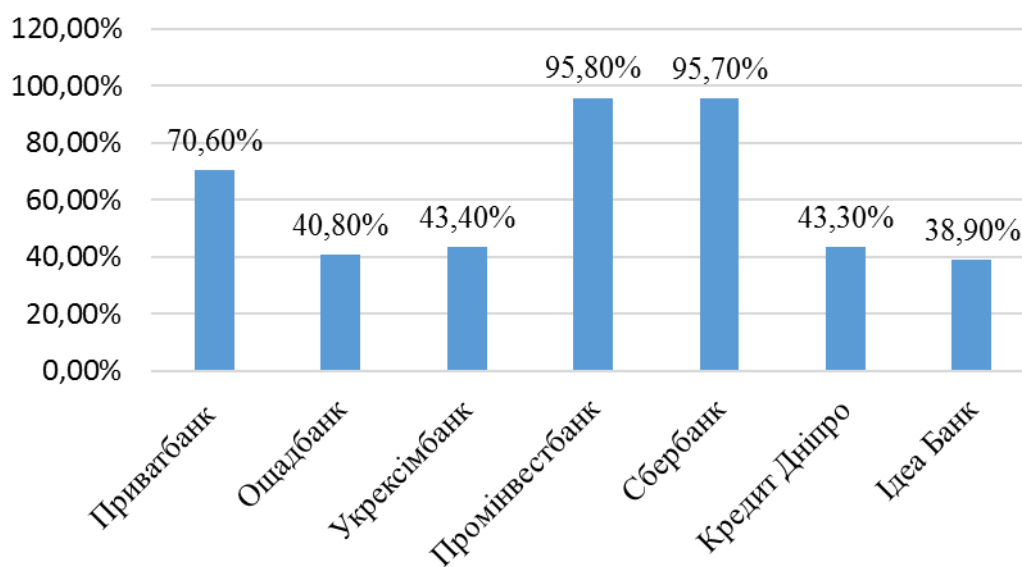

Рисунок 2.1 - Частка непрацюючих кредитів (NPL) банків з високим кредитним ризиком станом на 01.11.2021 року, %[32]

З рисунка 2.1 спостерігаємо, що досить високі проблемні активи мають Сбербанк та Промінвест банк, адже їх кредитний портфель складається 95,8% та 95,7% з непрацюючих кредитів. На наш погляд, дані банківські установи мають досить великий кредитний ризик та можна прогнозувати в подальшому їх банкрутство.

Якщо розглянути показники Ощадбанк та Укрексімбанк, то порівняно їх частка непрацюючих кредитів в кредитному портфелі також є вагомою та становить 40 та 43% відповідно. Кредит Дніпро та Ідея банк частку непрацюючих кредитів формують на рівні 43 та 38%. Така висока частка пояснюється жорсткою політикою даних банків стосовно стягнення проблемної заборгованості. Установи в рідких випадках проводять

реструктуризацію або списання відсотків за боргом, адже мають на меті отримати очікуваний прибуток від наданих коштів в кредит.

Під час розгляду частки непрацюючих кредитів в кредитному портфелі нас досить здивували результати досліджуваного АТ КБ «Приватбанк», адже хоч установа є прибутковою, але частка непрацюючих кредитів в кредитному портфелі банку є досить високою на протязі досліджуваного періоду та коливається в межах 87 – 82%. Станом на 01.11.2021 року даний показник мав тенденцію до зниження на 12% та склав 70%. Дана тенденція є позитивною для досліджуваного банку та говорить про покращення управління проблемними активами в установі.

Розглянемо динаміку частки непрацюючих активів АТ КБ «Приватбанк» у більш широкому діапазоні (рис.2.2).

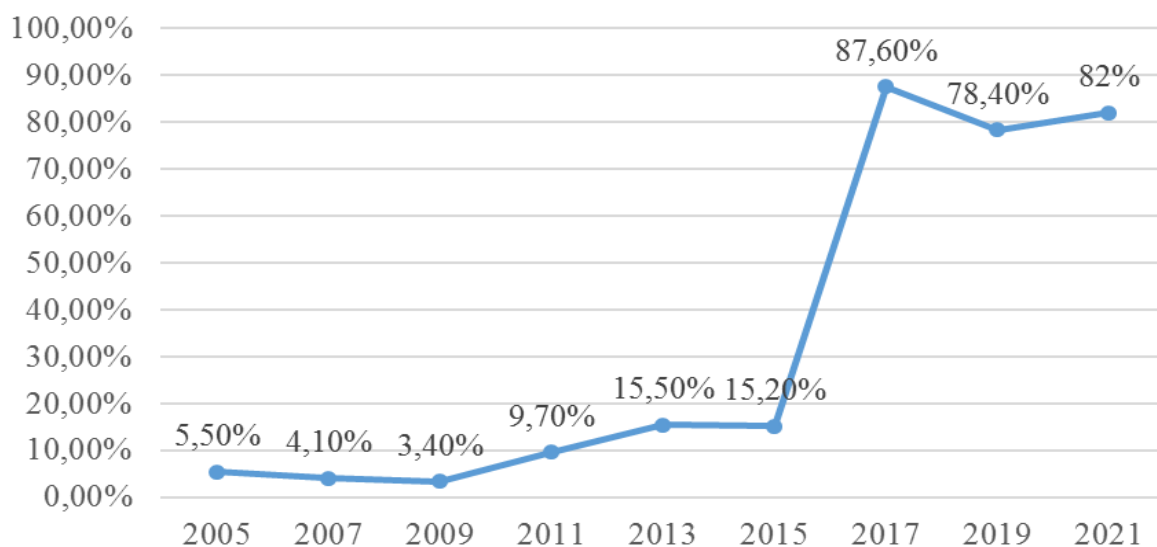

Рисунок 2.2 – Динаміка частки непрацюючих кредитів (NPL) АТ КБ «Приватбанк» протягом 2005 – 2021 років,% [32]

З рисунка 2.2 спостерігаємо, що протягом 2005 – 2015 років частка непрацюючих кредитів (NPL) АТ КБ «Приватбанк» була не високою та коливалася в межах 3 – 15%. Починаючи з 2017 року частка непрацюючих кредитів мала тенденцію до швидкого зростання та далі вона коливається межах 78 – 87%. Таку тенденцію можна пояснити в першу чергу не погіршенням

кредитного портфелю, а саме зміною визначення показника непрацюючих кредитів. Адже до 01.02.2017 року згідно законодавства України (постанова Правління НБУ № 23 від 25.01.2012 року) до непрацюючих кредитів відносили кредити за котрими прострочка була понад 90 днів. То починаючи з лютого 2017 року, коли ввійшла в дію постанова Правління НБУ № 351 від 30.06.2016 року, непрацюючі кредити почали розглядати як дефолт позичальника. У даному випадку дефолт розглядається як прострочення платежу за зобов'язанням понад 90 днів та як неможливість позичальника сплатити борг вчасно без стягнення забезпечення.

Тобто, можна дійти висновку, що різка динаміка та високі показники непрацюючих кредитів в портфелі кредитів банку не несуть важкого тиску на прибутковість установи. Це підтверджують дані рисунку 2.3.

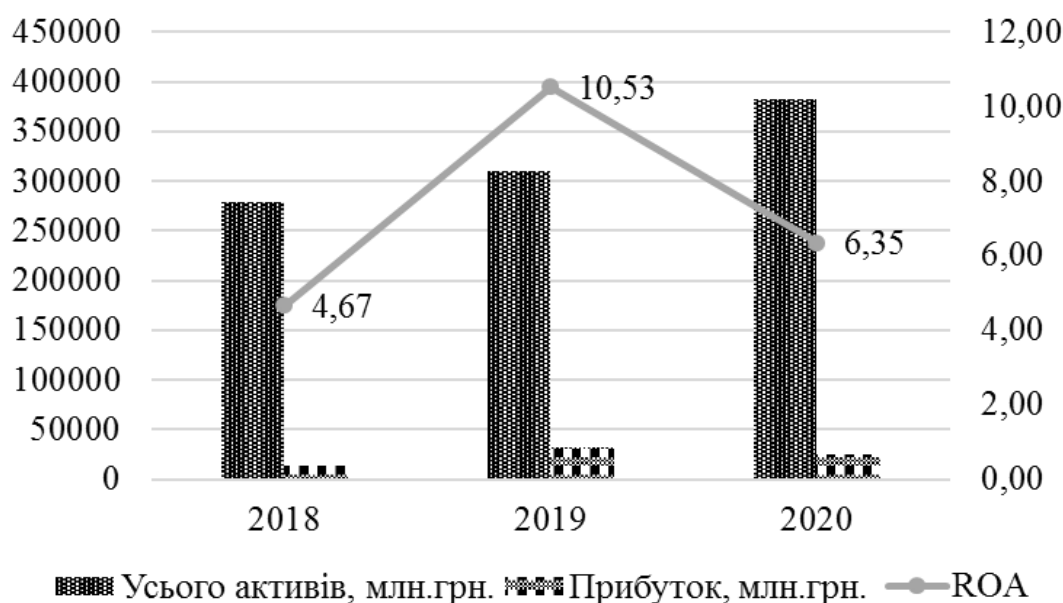

Рисунок 2.3 – Динаміка активів, прибутку та рентабельності активів АТ КБ «Приватбанк» протягом 2018 – 2020 років [5]

З рисунка 2.3 спостерігаємо, що банківська установа протягом досліджуваного періоду нарощувала активи та була прибутковою. Тобто, незважаючи на велику частку непрацюючих активів, банк був рентабельним. Активи банку в цілому є рентабельними, про що говорить показник

рентабельності активів. Так, станом на 01.01.2021 року на 1 гривню активів банку припадає 6 копійок прибутку.

В цілому, можна зробити висновок, що частка непрацюючих активів в банківському секторі зростає, що в першу чергу спричинено зміною визначення показника непрацюючих кредитів. Досить важливо розуміти, що показник непрацюючих кредитів на сьогодні базується на дефолт позичальника, котрий в період кризи у зв'язку з поширенням пандемії COVID-спостерігається досить часто. Саме тому банкам доцільно змінити тактику роботи з проблемними активами.

2.2 Дослідження особливостей управління проблемними активами в АТ КБ «Приватбанк»

Управління проблемними активами в банку є одним з основних аспектів покращення фінансового стану установи. Адже правильна робота з непрацюючими активами надає можливість не тільки повернути кошти надані клієнту у вигляді кредити, а й залучити процентні доходи, котрі є основою формування прибутку банку.

АТ КБ «Приватбанк» розробив та затвердив власну кредитну політику, котра має напрямок роботи стосовно управління проблемними активами.

Бізнес банку полягає в тому, що прибутковість є основою його діяльності і вона є основним завданням. При цьому надання кредитів розглядається як засіб залучення прибутку[22].

При здійсненні кредитних операцій банк бере на себе ризики, котрі повинні бути компенсовані відповідними доходами. При встановленні цін на кредитні продукти, банк бере до уваги лише ті ризики, котрі може оцінити.

З метою попередження виникнення проблемних активів, АТ КБ «Приватбанк» здійснює моніторинг наданих кредитів (рис.2.4).

Рисунок 2.4 - Напрямки моніторингу наданих кредитів з метою попередження виникнення проблемних активів в АТ КБ «Приватбанк»

[розроблено автором на основі 32]

Моніторинг позичальників надає змогу виявити проблеми в фінансовому стані клієнта, його кредитоздатності та платоспроможності. Вчасне виявлення проблем надає змогу виявити проблемну заборгованість та встановити потенційних проблемних позичальників, що у свою чергу надає змогу банківській установі вчасно в терміновому порядку розробити та вжити необхідні заходи.

АТ КБ «Приватбанк» в ході здійснення кредитної діяльності також проводить управління кредитами, котрі мають ознаки потенційної проблемності. Доданих кредитів банк відносить позики, котрі належать клієнтам у яких спостерігається:

- надмірне зростання продажів;
- наявність проблем в бухгалтерському обліку;
- прояви фінансових проблем;
- наявність проблем з управління;
- наявність проблем, котрі можна встановити на основі результатів аналізу руху коштів на рахунках;
- проблеми загальних питань (клієнт співпрацює з великою кількістю банківських установ, має неякісну дебіторську заборгованість, присутня негативна інформація про позичальника, тощо).

АТ КБ «Приватбанк» виділяє наступні головні заходи, котрі використовуються при роботі з проблемними кредитами: Установа здійснює перегляд (зміну) прогнозування грошових потоків позичальника. Також банк проводить наступні захисні заходи з ціллю зменшити втрати для себе (рис.2.5).

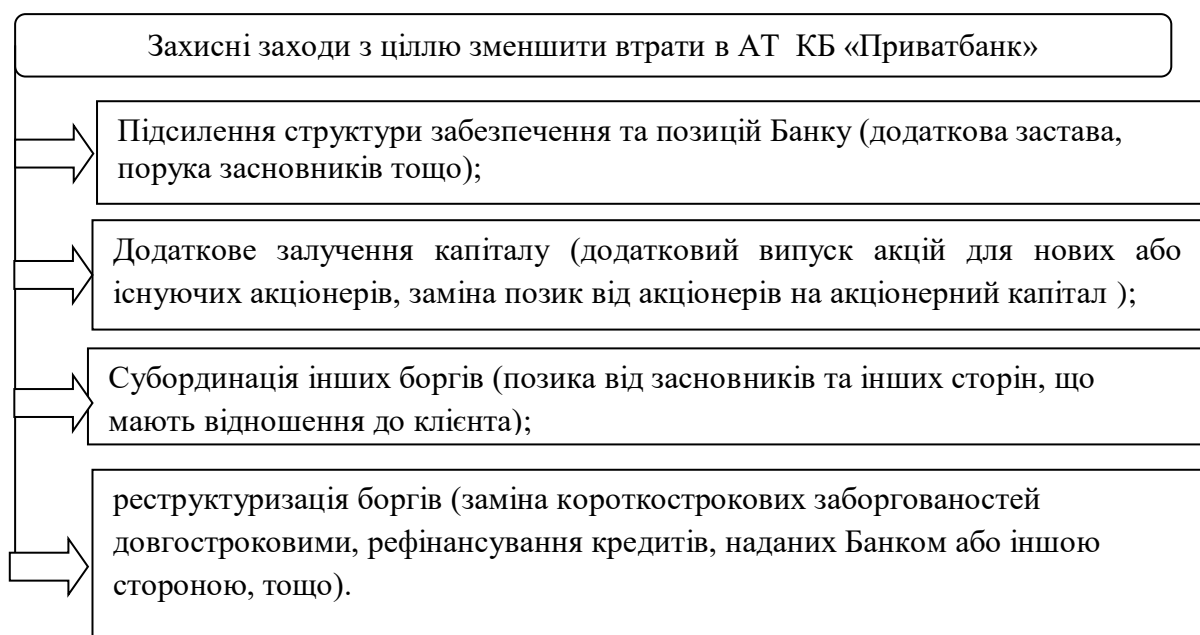

Рисунок 2.5 - Захисні заходи з ціллю зменшити втрати від проблемних активів в АТ КБ «Приватбанк» [розроблено автором на основі 32]

Також при роботі з проблемними кредитами банк враховує зміни у політиці та менеджменті клієнта, котрі виражаються у перегляд політики позичальника відносно адміністративних та не операційних витрат. Також при цьому береться до уваги покращення управління дебіторською заборгованістю (заміна партнерів клієнта, чи запровадження юридичних процедур стосовно погашення прострочених заборгованостей тощо).

АТ КБ «Приватбанк» при роботі з проблемними активами вбачає запровадження реструктуризації боргу за двома шляхами (рис.2.6).

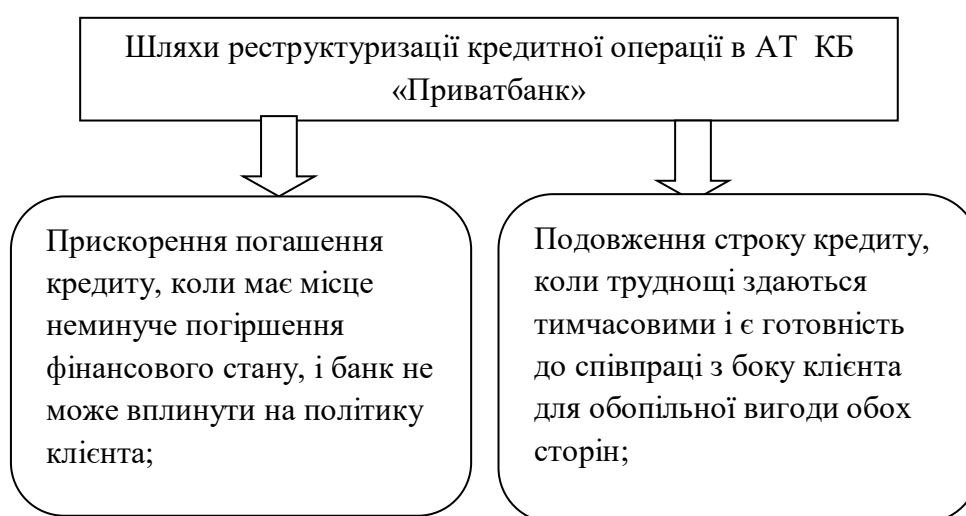

Рисунок 2.6 - Шляхи реструктуризації кредитної операції в АТ КБ «Приватбанк» в заходах управління проблемними активами [розроблено автором на основі 32]

У випадку, коли реструктуризація не покриває втрат банку, тоді установа може вчинити заходи дострокового призупинення кредитної операції та проводити стягнення заборгованості з позичальника за рахунок реалізації забезпечення, або ініціює стягнення у судовому порядку чи взагалі ініціює банкрутство позичальника та списує заборгованість.

Отже, провівши дослідження особливостей управління проблемними активами в АТ КБ «Приватбанк», можна дійти висновку, що установа проводить жорстку політику з метою попередження утворення втрат за кредитними операціями. Часка непрацюючих кредитів у кредитному портфелі

банку говорить про низьку ефективність управління проблемними активами в банку. На наш погляд, у період економічної кризи спричиненої поширенням пандемії у країні та світові, банківська установа має переглянути кредитну політику та розробити управління проблемними активами орієнтованим на знаходження компромісу між позичальником та банком.

3. УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ПРОБЛЕМНИМИ АКТИВАМИ В АТ КБ «ПРИВАТБАНК»

3.1 Основні проблеми управління проблемними активами в банку

Управління проблемними активами в АТ КБ «Приватбанк» здійснюється на основі орієнтації на бізнес, тобто прибутковість є основою його діяльності і вона є основним завданням. При цьому надання кредитів розглядається як засіб залучення прибутку та стягнення непрацюючих кредитів відбувається у жорсткому порядку по відношенню до клієнта з метою отримання максимально можливого доходу за виданим кредитом.

Часка непрацюючих кредитів у кредитному портфелі банку говорить про низьку ефективність управління проблемними активами в банку. Доцільно виокремити основні проблеми управління непрацюючими кредитами в АТ КБ «Приватбанк» (рис.3.1).

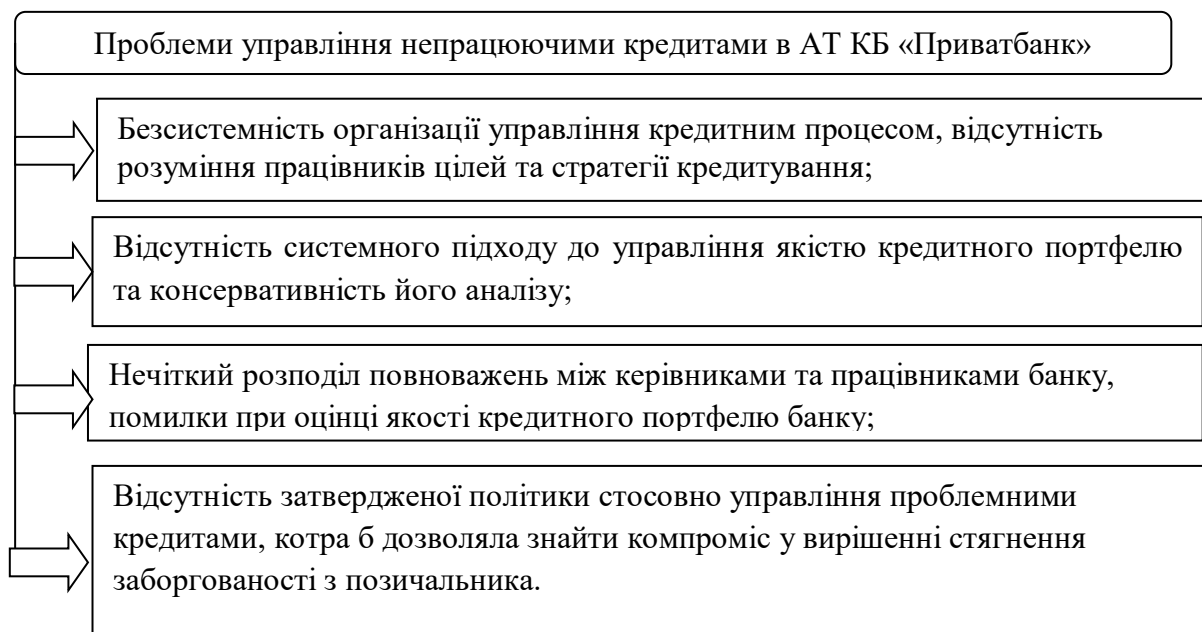

Рисунок 3.1 – Основні проблеми управління непрацюючими кредитами в АТ КБ «Приватбанк» (авторська розробка)

Проблемні кредити переважно не виникають раптово. В практиці присутні безліч сигналів, що можуть свідчити про погіршення фінансового стану позичальника та збільшення ризику невиплати кредиту.

Про виникнення складнощів у позичальника свідчать однакові факти:

- припинення контактів із працівниками банку;
- надання фінансової звітності із затримками, які не пояснюються;
- наявність у позичальника чистих збитків протягом одного або декількох звітних періодів;
- негативні зміни показників ліквідності, співвідношення власних та залучених коштів, ділової активності;
- різкі негативні зміни залишків на рахунках клієнта, які очікувалися і пояснили.

Основним інструментом моніторингу при кредитуванні може стати алгоритм дій у формі матриці, що описує конкретні дії банку при реалізації того чи іншого сценарію роботи з проблемними кредитами. Документування процесів та алгоритмів роботи з кредитами необхідне насамперед з метою накопичення відомостей про кредитну історію позичальника.

При цьому під час постійного моніторингу кредитної угоди вирішується цілий комплекс пов'язаних між собою завдань:

- аналіз кожної окремої кредитної угоди дозволяє виявити проблемні угоди;
- за кредитами, попередньо класифікованими як проблемні, необхідно провести аналіз показників фінансово-господарської діяльності позичальника;
- виявити вплив цієї угоди на портфель однорідних кредитів та кредитний портфель банку в цілому;
- визначити параметри ризику кредитного портфеля банку (обсяг, пропорції, концентрація ризиків, оцінка ризиків, ін.).

Система моніторингу кредитного портфеля може суттєво покращити якість процесу управління кредитним ризиком, а також дозволить кредитній організації більш ефективно працювати з проблемною заборгованістю (у тому

числі латентною), зокрема шляхом застосування превентивних заходів. Іншим напрямком удосконалення роботи банку із проблемними кредитами є вдосконалення процедур управління кредитом.

3.2 Методи покращення управління проблемними активами в АТ КБ «Приватбанк»

Удосконалення роботи банку з управління проблемними активами має включати такі напрями. По-перше, вдосконалення процедур моніторингу за ходом кредитного договору. Банк оцінює кредитні ризики з періодичністю не рідше одного разу на квартал. Цього недостатньо, оскільки контролю над перебігом угоди, зокрема фінансовим станом позичальника, необхідно здійснювати на постійній основі.

У процесі роботи з проблемними активами банк може застосувати два основні методи управління: реабілітацію чи ліквідацію.

Метод реабілітації полягає у розробці спільного із позичальником плану заходів щодо повернення кредиту.

Метод ліквідації означає повернення кредиту за проведення процедур банкрутства позичальника і продажу його активів.

Третім напрямком удосконалення роботи банку з проблемними кредитами має стати вдосконалення процедур оцінки фінансового становища позичальника.

Четвертим напрямком удосконалення роботи банку з проблемними кредитами може стати вдосконалення роботи з продажу боргів у різних формах, у тому числі через сек'юритизацію проблемних кредитів (рис. 3.2).

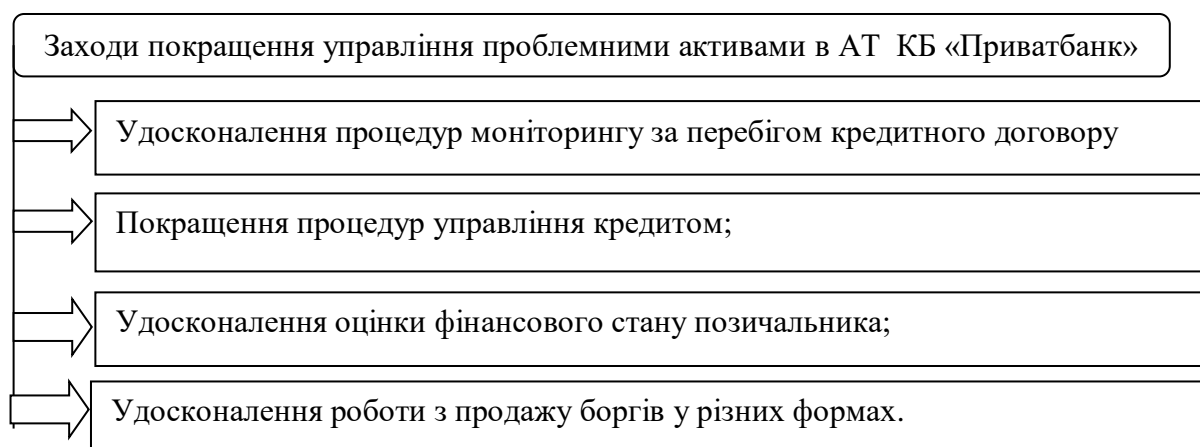

Рисунок 3.2 - Заходи покращення управління проблемними активами в АТ КБ «Приватбанк» (авторська розробка)

Робота у цьому напрямі може бути здійснена як усередині банку його власними підрозділами, так і зовнішнім колекторським агентством. Однак у існуючій діяльності при наростаючому обсязі заборгованості у банків, як правило, недостатньо власних ресурсів для того, щоб відповідати темпам прострочення. Тому в період підвищення простроченої заборгованості найрезультативніша власна робота зі стягнення боргів щодо заборгованості з тривалістю прострочення від 30 до 60 днів.

У зв'язку з цим банку необхідно:

- розширювати та на постійній основі вдосконалювати перелік пропонованих клієнтам продуктів та послуг, які відповідали б ринковим тенденціям;
- розширювати та диверсифікувати канали дистрибуції кредитних продуктів та банківських послуг через власну та партнерську мережі, підтримувати довгострокові відносини з партнерами банку;
- безперервно вдосконалювати системи ризик-менеджменту;
- видозмінювати та осучаснювати методологію роботи з простроченою заборгованістю для підвищення якості кредитного портфеля;
- підвищувати операційну ефективність;
- вкорочувати операційні витрати;

- розвивати маркетингову діяльність, підвищувати та підтримувати впізнаваність та доступність бренду банку для різних цільових аудиторій на всіх сегментах ринку, на яких представлений банк;

- на постійній основі удосконалювати ефективність функціонування та управління;

- підвищувати інвестиційну привабливість компанії;

- залучати до роботи високопрофесійних спеціалістів для успішної реалізації стратегії банку.

АТ КБ «Приватбанк», з метою покращення управління активами, повинен використовувати такі варіанти роботи з проблемною заборгованістю у позасудовому порядку:

1. Повинна мати місце зміна умов кредитування, що передбачає:

- відстрочення у погашенні кредиту - надається строком до 1 року за умови щомісячного погашення нарахованих відсотків за користування кредитом (без збільшення загального терміну кредитування);

- зменшення розміру пені та/або встановлення періоду часу, протягом якого пеня не стягується;

- збільшення терміну кредитування з відповідним перерахунком щомісячних платежів боржника за кредитом;

- зміна періодичності погашення кредиту та сплати відсотків за користування кредитом - допускається надання можливості щоквартального погашення кредиту та відсотків за користування кредитом з перерахуванням процентної ставки з місячного на кварталний базис;

- складання індивідуального графіка погашення кредиту - допускається зміна розміру щомісячних/щоквартальних платежів за кредитом.

Позасудові форми роботи із проблемною заборгованістю представлені на рисунку 3.3.

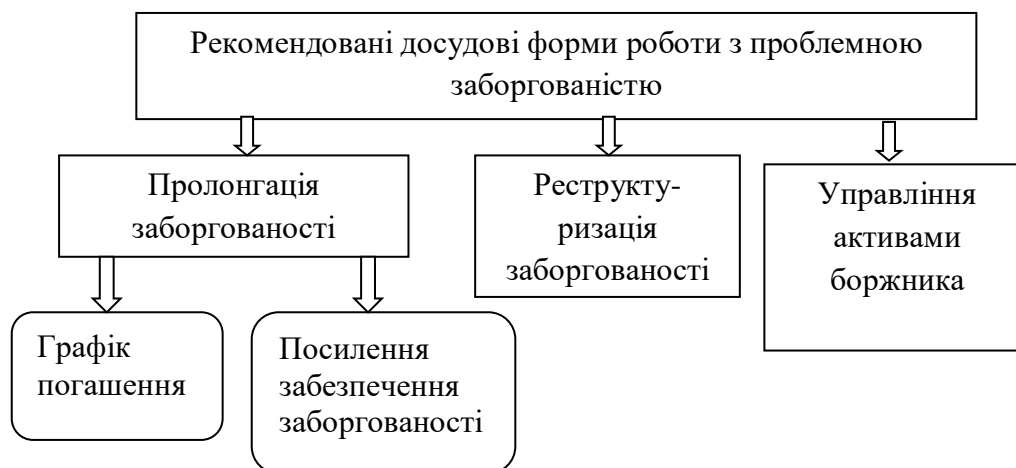

Рисунок 3.3 - Рекомендовані досудові форми роботи АТ КБ «Приватбанк» з проблемною заборгованістю (авторська розробка)

2. Погашення заборгованості наданням відступного за договором про відступне. Що стосується прийняття рішення про вибір цього варіанта врегулювання проблемного боргу за кредитом на погашення проблемної заборгованості то, можливо прийнято майно боржника чи поручителя.

3. Переведення боргу на платоспроможну фізичну особу або юридичну особу шляхом укладання договору про переведення боргу.

4. Поступка права вимоги третім особам.

5. Звернення стягнення на закладене нерухоме майно без звернення до суду.

Аналізуючи рисунок, керівництву слід замислитися про ефективність діяльності банку та зробити зміни у структурних підрозділах та методах роботи.

По-перше, варто задуматися про введення відділу, що займається кредитним плануванням та прогнозуванням, діяльність якого буде спрямована на виявлення щомісячних тенденцій на ринку кредитування на перспективу від одного місяця до одного року, щоб запобігти втратам банку при неповерненнях та простроченнях кредитів. У разі попереднього прогнозу появи проблемних

кредитів банк зможе реалізувати методи, завдяки яким з'явиться можливість їх уникнути.

Щоб уникнути нових проблемних кредитів банку необхідно регулярно здійснювати об'єктивні огляди кредитів з підтримкою відділу внутрішнього контролю з ціллю виявлення втрачених чи прихованих працівниками кредитного відділу ознак проблемності кредитів. Перевірки, що проводяться органами нагляду та регулювання, також часто виявляють непомічені до того проблемні кредити. Проте першим «виявником» проблемних кредитів має бути служба внутрішнього контролю банку. У деяких банках навіть застосовують санкції до кредитних працівників, якщо проблеми із кредитами помітять не вони.

Проте, задля зниження кількості проблемних кредитів, роботу стосовно уникнення проблемної ситуації варто вести вже на етапі прийняття рішення про надання кредиту за участю працівників служби внутрішнього контролю.

По-друге, можливо, слід посилити систему схвалення заявок на видачу кредитів або обмежити перелік кредитів, заявки на які схвалює система автоматично, оскільки часто цей факт є причиною видачі кредиту несумлінним клієнтам, шахраям. Це дозволило б скоротити кількість проблемних клієнтів не тільки в АТ КБ «Приватбанк», а й в інших банківських структурах. Слід комбінувати роботу фахівців та автоматичних систем: незважаючи на те, що це збільшить процес видачі кредиту за часом, але ризик схвалення кредитної заявки недобросовісного позичальника знизиться (хоча людський фактор теж нерідко стає причиною видачі майбутнього проблемного кредиту).

По-третє, слід подумати про обов'язкове запровадження страхування окремих груп клієнтів – позичальників. Так, наприклад, страхування від можливої втрати здоров'я чи роботи могли б скоротити кількість непогашених кредитів та суму загальної щорічної заборгованості. Але це єдина вигода кредитора від оформлення страховки. Страхування приносить банку гарантований дохід від агентської винагороди, яку йому сплачує страховик. Послуга страхування вигідна і банку, і позичальнику. Адже при настанні

страхового випадку обов'язок повернення кредиту лягає на страхову компанію. Банк отримує назад заборгованість за кредитом, причому родичі позичальника звільняються від виплати його боргів, оскільки у разі смерті позичальника чи отримання їм інвалідності страхова компанія візьме він виплату решти боргу. Саме такий захід був би доцільним для формування подальшого компромісу між банком та клієнтом у разі урегулювання виникнення проблемної заборгованості.

Завданням організацій, які працюють зі страхуванням життя та кредитів, є максимальне зменшення ризиків банку у процесі укладання кредитної угоди. Звісно, важливим чинником є економічний стан населення. Ні для кого не секрет, що за низького рівня доходів і високого рівня безробіття населення не має можливості виплачувати взяті раніше кредити та брати нові. Тому велике значення має регулювання економіки.

На закінчення слід зазначити, що єдиної схеми роботи з проблемними активами не існує, адже кожен проект індивідуальний. Будь-який із розглянутих інструментів може бути дуже ефективним у якомусь конкретному випадку. Але з упевненістю можна сказати: проблема заборгованості та «поганих» активів нікуди й ніколи не зникне.

ВИСНОВКИ

Ефективна діяльність будь-якого комерційного банку безпосередньо залежить від уміння розпізнавати, прогнозувати та керувати кредитним ризиком. Чим ефективніше комерційний банк визначить і знизить кредитний ризик, тим ефективнішою буде його діяльність, яка головним чином полягає у отриманні прибутку.

Визначення методу управління портфелем проблемних активів залежить багатьох чинників. Для максимізації фінансового результату, що отримується від врегулювання проблемних кредитів, необхідно використовувати конкретний підхід для кожного випадку, або для консолідованої групи проблемних кредитів, однорідних за розміром та суб'єктом кредитування.

На наш погляд, загалом проблемні активи кредитних організацій, особливо банків, не обмежуються заборгованістю за кредитами, але проблемна заборгованість (заборгованість по кредитах) є ключовою. Зараз також під проблемними активами часто мають на увазі і банківські застави за кредитами, за якими вже мав місце дефолт або він відбудеться найближчим часом.

Головна мета управління проблемними активами в банку є зменшення їх обсягів в загальній кількості активів. Загалом процес управління включає в себе оцінку, контроль та регулювання.

Визначення методу управління проблемними активами залежить від багатьох факторів. Для максимізації фінансового результату, що отримується від врегулювання проблемних кредитів, доцільно використовувати конкретний підхід для кожного випадку, або для консолідованої групи проблемних активів, однорідних за розміром та суб'єктом кредитування.

Ознайомившись з тенденціями проблемних активів в банківській системі України, ми встановили, що частка непрацюючих активів в банківському секторі зростає, що в першу чергу спричинено зміною визначення показника непрацюючих кредитів. Досить важливо розуміти, що показник непрацюючих

кредитів на сьогодні базується на дефолт позичальника, котрий в період кризи у зв'язку з поширенням пандемії COVID-спостерігається досить часто. Саме тому банкам доцільно змінити тактику роботи з проблемними активами.

Під час розгляду частки непрацюючих кредитів в кредитному портфелі нас досить здивували результати досліджуваного АТ КБ «Приватбанк», адже хоч установа є прибутковою, але частка непрацюючих кредитів в кредитному портфелі банку є досить високою на протязі досліджуваного періоду та коливається в межах 87 – 82%. Станом на 01.11.2021 року даний показник мав тенденцію до зниження на 12% та склав 70%. Дана тенденція є позитивною для досліджуваного банку та говорить про покращення управління проблемними активами в установі.

Провівши дослідження особливостей управління проблемними активами в АТ КБ «Приватбанк», можна дійти висновку, що установа проводить жорстку політику з метою попередження утворення втрат за кредитними операціями. Частка непрацюючих кредитів у кредитному портфелі банку говорить про низьку ефективність управління проблемними активами в банку. На наш погляд, у період економічної кризи спричиненої поширенням пандемії у країні та світові, банківська установа має переглянути кредитну політику та розробити управління проблемними активами орієнтованим на знаходження компромісу між позичальником та банком.

Ознайомившись з основними проблемами управління непрацюючими кредитами в АТ КБ «Приватбанк» нами було розроблено ряд рекомендацій, основними з яких є удосконалення оцінки фінансового стану позичальника, вдосконалення процедур моніторингу за ходом кредитного договору, покращення процедур управління кредитом, удосконалення роботи з продажу боргів у різних формах.

Говорячи про кредитну політику банку загалом необхідно акцентувати на наступній передумові – проблемні кредити є невід'ємною складовою банківського бізнесу. Це передбачає, що в будь-якій кредитній установі має бути побудована цілісна система роботи з проблемними кредитами. Відповідні

підрозділи банку повинні здійснювати постійний моніторинг позичальників, аналізувати їх фінансово-економічний стан, виявляти ознаки неблагополуччя, а у разі виявлення проблемної позики вживати заходів щодо запобігання збиткам.

Світова фінансова криза у зв'язку з поширенням пандемії COVID-19 особливо сильно вдарила по банках та фінансових установах. Щоб вижити за умов кризи, банкам необхідно мобілізувати всі свої ресурси, як забезпечення повернення виданих кредитів, так поліпшення кредитного портфеля.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Барановський О. Проблемні банки: виявлення і лікування. Вісник Національного банку України. 2009. № 11. С. 18–31. 4. Болгар Т.М. Управління проблемними кредитами вітчизняних банків у сучасних умовах господарювання. БІЗНЕСІНФОРМ. 2014. № 1. С. 248–255. 5.
2. Брус С.І. Зменшення обсягів проблемних кредитів в Україні в умовах обмеженого інструментарію. Фінанси України. 2017. № 7. С. 76–90.
3. Власенко М.О. Моделирование уровня проблемных банковских кредитов в странах СНГ и Балтии [Текст] / М. Власенко // Банковский весник – 2012. – №
4. Вовк В.Я. Кредитування і контроль : навч. посібник [Текст] / В.Я. Вовк, О.В. Хмеленко. – К. : Знання, 2008. – 463 с.
5. Дані фінансової звітності банків України. *Національний Банк України*. URL:<https://www.bank.gov.ua/>
6. Дзюблюк О. В. Фінансова стійкість банків як основа ефективного функціонування кредитної системи / О. В. Дзюблюк, Р. В. Михайлюк. – Режим доступу : http://www.library.tane.edu.ua/files/EVD/finansova_stiyk_bankiv_dzublyck.pdf.
7. Дмитренко М.Г. Кредитування і контроль [Текст] : підручник / М.Г. Дмитренко, В.С. Потлатюк. – К. : КОНДОР, 2005. – 296 с.
8. Дробніцька О.Р. Проблемні кредити банків: сучасний стан та можливості управління ними через процес сек'юритизації активів / Дробніцька О.Р. // Всеукраїнський науково-виробничий журнал «Інноваційна економіка». – 2013. – № 6. – С. 267-271.
9. Економічні нормативи. *Національний Банк України*. - URL:<https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist/data-supervision#2>

10. Єрмаков С. Проблеми проблемних активів у кредитних організаціях – Управління кредитної організації №2/2014 http://www.reglament.net/bank/mng/2014_2/get_article.htm?id=3303
11. Карпенко О.В. Сутність та фактори появи проблемних кредитів банків України / Карпенко О.В // Молодіжний науковий вісник УАБС НБУ, Серія: Економічні науки. – 2013. – № 5. – С. 80-89.
12. Кльоба В.Л. Ситуаційний центр банку як ефективний напрям удосконалення управління врегулюванням проблемної заборгованості / В.Л. Кльоба // Науковий вісник НЛТУ України. – 2009. – № 19.8. – С. 240-246.
13. Кузнецов С.В. Ссудная задолженность кредитных организаций: проблемы и инструменты её урегулирования [Текст]: / С.В. Кузнецов. – К., 2007
14. Купчинова О. Проблемная кредитная задолженность: подходы к определению / О. Купчинова // Банковский вестник. – 2010. – № 16. – С. 42-48.
15. Марчук В.М. Шляхи поліпшення управління проблемними активами банківської системи України [Електронний ресурс] / В. П. Марчук // Ефективна економіка. — 2011. — № 9. — Режимдоступу:<http://www.m-pauka.com.ua/?op=1&j=efektyvna-ekonomika&s=ua&z=685>
16. Міщенко В. Реструктуризація кредитів в умовах кризи: світовий досвід і можливості застосування в Україні / В. Міщенко, В. Крилова, М. Ніконова // Вісник НБУ. – 2009. – №.5. – С. 12-17. \ Проблемні кредити: Хто, скільки, кому і чому. – Режим доступу : <http://www.investadviser.com.ua/ukr/publications/3536.html>.
17. Міщенко В. Удосконалення управління проблемними активами банків. Фінанси України. 2009. № 10. С. 43–54. 7. Нові підходи НБУ до визначення непрацюючих активів/кредитів URL: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=48421073> (дата звернення: 15.10.2019).
18. Нурзат О.А. Перспективные подходы к повышению эффективности управления проблемными кредитами в коммерческих банках : автореф. дис. ... канд. экон. наук : спец. 08.00.10 «Финансы, денежное обращение и кредит» /

О.А. Нурзат. – М. : Академия народного хозяйства при Правительстве Российской Федерации, 2011. – 18 с.

19. Осадчий І. Шляхи вдосконалення роботи з проблемними активами банків України / І. Осадчий // Вісник Української академії банківської справи. — 2011.— № 1. — С. 39—44.

20. Офіційний сайт Базельського комітету Basel III: міжнародний регулятор framework for banks URL: <https://www.bis.org/B>.

21. Офіційний сайт Міжнародного валютного фонду [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.imf.org/external/index.htm>. 1

22. Положення про кредитну політику ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК» АТ КБ «Приватбанк. URL:<https://static.privatbank.ua/files/credit-politic-ua.pdf>

23. Примостка Л.О. Управління банківськими ризиками. Навч. посібник / Л.О. Примостка, П.М. Чуб, Г.Т. Карчева та ін. — К.: КНЕУ, 2007. — 600 с.

24. Примостка Л.О. Фінансовий менеджмент у банку [Текст] : підручник / Л.О. Примостка – 2-ге вид., доп. і перероб. – К. : КНЕУ, 2004. – 468 с.

25. Про затвердження Методики оцінки активів банку, віднесеного до категорії проблемних або неплатоспроможних <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0066-17#Text>

26. Про затвердження Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями Постанова Правління НБУ від 30.06.2016 № 351 / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0351500-16#n33> (дата звернення: 15.10.2019).

27. Про затвердження положення про організацію процесу управління проблемними активами в банках України : Постанова НБУ від 18.07.2019 р. № 97 / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0097500-19> (дата звернення: 15.10.2019).

28. Смұлова А.М.. Управління проблемною банківською заборгованістю: за ред. - М.: ІНФРАМ, 2014. - 352 с.
29. Тарануха, І.Ю. Підходи до визначення проблемної кредитної заборгованості 2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://dspace.uabs.edu.ua/bitstream/123456789/6911/1/Taranukha.PDF>.
30. Ткач І.І. Моделювання кредитного процесу в банківській установі: автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.03.02/ І.І. Ткач; Львів, нац. ун-т ім. І. Франка — Л., 2005. — 22 с.
31. Управління проблемною заборгованістю і непрофільними активами банків з використанням інструментів первинного ринку та інститутів спільного інвестування: матеріали семінару ІФС [«Управління проблемними та непрофільними активами кредитних організацій»], (Львів, 25 листопада 2010 р.) / Міжн. Фін. Корпорація.
32. Частка непрацюючих кредитів (NPL) висока, але поступово скорочується . *Національний Банк України*. URL: <https://bank.gov.ua/ua/stability/npl>
33. Шустова Е.П. «Проблемный кредит»: терминологическое содержание, критерии определения и факторы озникновения [Текст] / Е.П. Шустова // Вестник Алтайской академии экономики и права. – 2010. – № 4. – С. 21-32.
34. Энциклопедия банковского дела и финансов [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.cofe.ru/finance>.
35. Лыкова, Н.М. Подходы к классификации проблемных кредитов и методы управления ими в коммерческом банке / Н.М. Лыкова // Банковские услуги. – 2012. – № 11. – С.18-25.
36. Максютлов А.А. Основы банковского дела [Текст]. М.: Бератор - Пресс, 2013. 384 с.
37. Маренков Н.Л. Основы управления инвестициями [Текст]: Учебник. М.: Едиториал УРСС, 2015. 480 с.
38. Методы оптимизации в теории управления [Текст]: Учебное

пособие/ И.Г. Черноруцкий. СПб.: Питер, 2014. 256 с.

39. Мехряков В. Российские банки: решение назревших проблем // Аналитический банковский журнал. 2015. № 8. С. 56-59.

40. Проблемы и перспективы экономики и управления: материалы III междунар. науч. конф. СПб.: Заневская площадь, 2014. С. 133-135.

41. Романова Т.К. Кредитный рынок как фактор регионального развития // Деньги и кредит. 2015. №1. С. 60-64.

42. Свиридов О.Ю. Банковское дело. Серия «Экономика и управление». Ростов н/д: Издательский центр «МарТ», 2015. 416 с.

43. Смирнов А.В. Управление ресурсами и финансово - аналитическая работа коммерческого банка [Текст]. М.: Издательская группа «БДЦ - Пресс», 2014. 176 с.

44. Финансы, денежное обращение и кредит [Текст] / В.К. Сенчагов, А.И. М.: ТК Велби, издательство Проспект, 2014. 720 с.

45. Финансы, деньги, кредит [Текст]: Учеб. Пособие / Е.Г. Чернова, В.В. М.: ТК Велби, 2014. 208 с.

46. Шапкин А.С. Управление кредитным риском // Управление риском. 2013. № 2. С. 59 – 63.

47. Штырова И.А. Управление кредитным риском // Банковские услуги. 2013. № 6/7. С.42 – 48.

ДОДАТОК А

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ПРОБЛЕМНИМИ АКТИВАМИ БАНКУ

Таблиця А.1 - Розрахунок кількісних показників для оцінки фінансової життєздатності боржників/контрагентів – юридичних осіб

№ з/п	Показник	Алгоритм розрахунку	
		великі і середні підприємства	малі підприємства
1	2	3	4
1	Співвідношення чистого боргу і прибутку до вирахування витрат за процентами, податків та амортизаційних відрахувань, скоригованого на інші операційні доходи та витрати й чисті процентні витрати	<p style="text-align: center;">Чистий борг</p> <p>1. $\frac{\text{Прибуток} - \text{Інші доходи та витрати}}{\text{Прибуток} - \text{Інші доходи та витрати}}$</p> <p>1) Чистий борг розраховується за такою формулою: $\text{ф. 1 р. 1510} + \text{р. 1515} + \text{р. 1600} + \text{р. 1610} - \text{р. 1165 гр. 4};$</p> <p>2) Прибуток – Інші доходи та витрати розраховується таким чином: за наявності розшифровок складових доходів/витрат р. 2120 та 2180 форми № 2 “Звіт про фінансові результати” за такою формулою: $\text{ф. 2 р. 2190} - \text{р. 2195} + \text{р. 2515} - \text{нп 2120} + \text{нп 2180} + \text{р. 2220} - \text{р. 2250},$ де: нп 2120 – неповторювані елементи операційних доходів, зазначених у р. 2120 гр. 3: дохід від</p>	-

1	2	3	4
		<p>списання активів, дохід від продажу активів, дохід від безоплатного отримання активів, переоцінки, надлишки, компенсації, штрафи, пені, отримана фінансова допомога, зменшення резервів сумнівних боргів, інші одноразові доходи;</p> <p>нп 2180 – неповторювані елементи операційних витрат, зазначених у р. 2180 гр. 3: нарахування резервів або списання сумнівних та безнадійних боргів, списання та знецінення активів, нестачі, собівартість проданих активів, штрафи, пені, вплив податкових коригувань, інші одноразові витрати.</p> <p>Якщо у формі № 2 “Звіт про фінансові результати” неопераційні курсові різниці враховані в складі інших операційних доходів/витрат, то ці доходи/витрати виключаються із розрахунку прибутку;</p> <p>за відсутності розшифровок складових доходів/витрат р. 2120 та 2180 форми № 2 “Звіт про фінансові результати”, використовується така формула:</p> $\text{ф. 2 р. 2190} - \text{р. 2195} + \text{р. 2515} - \text{р. 2120} + \text{р. 2180} + \text{р. 2220} - \text{р. 2250}.$	

1	2	3	4
		<p>Для підприємств, основний вид діяльності яких класифікується за розділом 01 КВЕД, використовується така формула: $\phi. 2 \text{ р. } 2190 - \text{ р. } 2195 + \text{ р. } 2515 + \text{ р. } 2220 - \text{ р. } 2250$</p>	
2	Співвідношення чистого боргу і валового прибутку	-	$\frac{\phi. 1 \text{ р. } 1595 + \text{ р. } 1600 + \text{ р. } 1610 - \text{ р. } 1165}{\phi. 2 \text{ р. } 2000 - \text{ р. } 2050}$
3	Рівень покриття операційним прибутком процентних витрат	$\frac{\phi. 2 \text{ р. } 2190 - \text{ р. } 2195}{\text{ р. } 2250 - \text{ р. } 2220}$	<p>1. За наявності розшифровок складових р. 2120, 2180, 2270 та 2240 використовується така формула:</p> $\frac{\phi. 2 \text{ р. } 2000 - \text{ р. } 2050 + \text{ р. } 2120 - \text{ р. } 2180 - \text{ нп } 2120 + \text{ нп } 2180}{\text{ р. } 2165 + \text{ нпв} - \text{ р. } 2160 - \text{ опд,}}$ <p>де:</p> <p>1) нп 2120 – неповторювані елементи операційних доходів, зазначених у р. 2120 гр. 3;</p> <p>2) нп 2180 – неповторювані елементи операційних витрат, зазначених у р. 2180 гр. 3;</p> <p>3) нпв – сума нарахованих процентних витрат боржника за</p>

1	2	3	4
			<p>всіма зобов'язаннями за останні 12 місяців;</p> <p>4) опд – сума отриманих процентних доходів боржника за останні 12 місяців.</p> <p>2. У разі відсутності розшифровок та довідок за р. 2120, 2180, 2270 та 2240 використовується така формула:</p> $\frac{\text{ф. 2 р. 2000} - \text{р. 2050} + \text{р. 2120} - \text{р. 2180}}{\text{р. 2165} + \text{р. 2270} - \text{р. 2160} - \text{р. 2240}}$
4	Співвідношення загального боргу і активів боржника/ контрагента	$\frac{\text{ф. 1 р. 1510} + \text{р. 1515} + \text{р. 1600} + \text{р. 1610}}{\text{р. 1300}}$	$\frac{\text{ф. 1 р. 1595} + \text{р. 1600} + \text{р. 1610}}{\text{р. 1300}}$

Опис використаних скорочень у колонках 3 та 4 цієї таблиці:

ф. – форма;

р. – рядок;

гр. – графа;

ф. 1 – форма № 1 “Баланс”;

ф. 2 – форма № 2 “Звіт про фінансові результати”;

КВЕД – Класифікація видів економічної діяльності ДК 009:2010, затверджена наказом Держспоживстандарту України від 11 жовтня 2010 року № 457 (зі змінами).

ДОДАТОК Б

ОЦІНКА ФІНАНСОВОГО СТАНУ АТ КБ «ПРИВАТБАНК»

Таблиця Б.1 – Динаміка та структура зобов'язань АТ КБ «Приватбанк» протягом 2018 – 2020рр., млн.грн.

Зобов'язання	На		На		На		Абсолютний приріст, тис. грн..			Темп росту, %		
	01.01.2019		01.01.2020		01.01.2021		в порівнянні з попереднім роком			в порівнянні з попереднім роком		
	сума, тис. грн.	питома вага,	сума, тис. грн.	питома вага,	сума, тис. грн.	питома вага,	на		за період аналізу	на		за період аналізу
		%		%		%	%	2018		2019	2018	
1. Кошти банків	234	1,28	195	0,10	2011	0,08	-39	6	-33	-16,7	3,2	-38,6
2. Кошти клієнтів	208566	87,12	224952	89,34	231386	89,14	16386	64 34	22821	7,9	2,9	12,8
у тому числі	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0	0	0,0	0,0	0,0
2.1 кошти юридичних осіб	40468	14,40	47392	17,33	50195	19,34	6924	28 03	9727	17,1	5,9	24,7
2.2 кошти фізичних осіб, усього	1680 58	72,72	1773 82	71,99	12810 13	69,73	9324	36 31	12955	5,5	2,0	9,3
3. Боргові цінні папери, емітовані банком	20	0,17	2	0,00	2	0,00	0,1	0,1	0,2	4,9	4,7	0,0
4. Інші залучені кошти	338	0,00	333	0,14	285	0,11	-5	-48	-53	0,0	0,0	0,0
5. Зобов'язання щодо поточного податку на прибуток	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0	0	0,0	0,0	0,0

Таблиця Б.2 – Динаміка та структура активів АТ КБ «Приватбанк» протягом 2018 – 2020рр.

Активи	На		На		На		Абсолютний приріст, тис. грн.			Темп росту, %		
	01.01.2019		01.01.2020		01.01.2021		в порівнянні з попереднім роком			в порівнянні з попереднім роком		
	сума, тис. грн.	питома вага,	сума, тис. грн.	питома вага,	сума, тис. грн..	питома вага,	на		за період аналізу	на		за період аналізу
		%		%		%	на	на		на	на	
						2019	2020		2019	2020		
1. Грошові кошти та їх еквіваленти	196 97	4,0	223 45	4,3	286 01	9,1	26 49	62 55	-76 59	13,4	28,0	-21,1
4. Інші фінансові активи, що обліковуються за справедливою вартістю	344 35	7,0	862 44	16,4	846 80	27,0	518 09	-15 64	546 62	150,5	-1,8	н
5. Кошти в інших банках, усього	79 37	1,6	50 70	1,0	178 03	5,7	-28 67	127 33	152 44	-36,1	251,2	н
5.1 у тому числі в іноземній валюті	0	0,0	Н	н	Н	н	Н	Н	Н	н	н	н
6. Кредити та заборгованість клієнтів, усього	381 18	7,8	520 20	9,9	610 33	19,4	139 02	90 13	-1 167 77	36,5	17,3	-65,7
6.1 кредити та заборгованість юридичних осіб	72 55	1,5	130 44	2,5	148 83	4,7	57 89	18 39	-1 368 22	79,8	14,1	-90,2

Продовження таблиці Б.2

6.1.1 тому числі в іноземній валюті	1,6	0	0,0	н	н	н	н	н	Н	н	н	н	н
6.2 кредити та заборгованість фізичних осіб	9,0	308 63	6,3	389 76	7,4	461 50	14,7	81 13	71 74	200 44	26,3	18,4	76,8
6.2.1 тому числі в іноземній валюті	0,8	0	0,0	Н	н	Н	н	Н	Н	Н	н	н	н
7. Цінні папери в портфелі банку на продаж	29,5	902 24	18,3	792 99	15,1	666 01	21,2	-109 25	-126 97	648 68	-12,1	-16,0	3741,6
8. Цінні папери в портфелі банку до погашення	0,0	391 75	8,0	145 38	2,8	279 18	8,9	-246 37	133 80	277 02	-62,9	100,0	н
9. Інвестиції в асоційовані та дочірні компанії	0,2	4 33	0,1	1 47	0,0	1 55	0,0	-2 85	7	-2 80	-66,0	5,1	н
10. Інвестиційна нерухомість	0,6	5 76	0,1	33 40	0,6	33 79	1,1	27 64	38	33 64	480,2	1,2	23545,6
11. Дебіторська заборгованість щодо поточного податку на прибуток	0,1	1 81	0,0	1 84	0,0	22 57	0,7	2	20 72	22 01	1,4	1126,2	3977,9
12. Відстрочений податковий актив	0,0	17	0,0	18	0,0	18	0,0	16	0	18	100,0	100,0	н
13. Основні засоби та нематеріальні активи	1,8	32 77	0,7	37 93	0,7	64 80	2,1	5 16	26 871	35 82	15,8	70,8	123,6

Продовження таблиці Б.2

14. Інші фінансові активи	114 82	2,3	121 21	2,3	125 61	4,0	6 37	4 40	2 42	5,6	3,6	2,0
15. Інші активи	135 25	2,8	29 18	0,6	26 19	0,8	-106 07	-2 99	22 53	-78,4	-10,3	617,1
16. Необоротні активи, утримувані для продажу, та активи групи вибуття	Н	н	Н	н	Н	н	н	Н	Н	н	н	н
Усього активів	4 917 16	100,0	5 252 47	100,0	3 141 06	100,0	335 32	-2 111 42	492 19	6,8	-40,2	18,6
у тому числі в іноземній валюті	н	н	н	н	н	н	н	Н	Н	н	н	н

Таблиця Б.3 – Фінансові результати АТ КБ «ПРИВАТБАНК» за 2018 – 2020 рр., млн. грн.

Найменування статті	2018р.	2019р.	2020р.	Абсолютний приріст, млн. грн.			Темп росту, %		
				в порівнянні з початковим роком		за період аналізу	в порівнянні з початковим роком		за період аналізу
				2 019р.	2 020р.		2 019р.	2 020р.	
Процентний дохід	23 037	30 770	33 841	-9 219	-1 487	1 585	-28,6	-4,6	4,9
Процентні витрати	-18 374	-14 002	-14 174	9 672	14 044	13 872	-34,5	-50,1	-49,5
Чистий процентний дохід (Рядок 1 = 1 - 2)	4 663	16 767	19 667	453	453	15 457	10,8	10,8	367,1
Комісійний дохід	14 610	19 590	24 575	8 566	13 547	18 531	141,7	224,2	306,6
Комісійні витрати	-3 017	-4 402	-6 386	-1 299	-2 685	-4 669	75,7	156,3	271,9
Інші операційні доходи	1 510	14 693	2 192	1 265	14 449	1 947	516,9	500,4	795,5
Адміністративні та інші операційні витрати	-22 935	-13 543	-14 662	-14 754	-5 362	-6 481	180,3	65,5	79,2
Прибуток/(збиток) до оподаткування	-22 946	12 789	32 609	-23 202	12 533	32 353	-9070,4	4899,7	12647,8
Витрати на податок на прибуток	-20	-9	0	20	31	39	-50,4	-77,1	-99,0
Прибуток/(збиток)	-22 966	12 798	32 609	-23 182	12 582	32 393	-10726,4	5821,8	14988,4
Усього сукупного доходу	20 287	33 491	47 635	19 454	32 658	46 803	2336,1	3921,7	5620,2

